

Fylkesmannen i Hordaland

Sakshandsamar, innvalstelefon
Torgeir Flo, 55 57 21 46

Vår dato
05.05.2014
Dykkar dato
26.02.2014

Vår referanse
2008/9318 421.2
Dykkar referanse
14/12299

Hordaland fylkeskommune
Postboks 7900
5020 Bergen

Fråsegn til Klimaplan for Hordaland 2014 til 2030

Vi viser til brev av 26. februar 2014 med høyring av framlegg til fylkesdelplan, klimaplan for Hordaland for perioden 2014 til 2030.

Det er snart fire år sidan den første regionale klimaplanen vart vedteken i fylkestinget i juni 2010. Eit hovudtema den gongen var om ein skulle fastsette ei byggjegrense ein meter høgare enn tidlegare for å tilpasse nye bygg til klimaendringar og til havnivåstiging. Sidan den gongen har vi sett fleire og fleire døme på konsekvensane av klimaendringane. På same tid aukar klimautsleppa. Klimaplanen er følgd opp med årlege handlingsplanar og fleire tiltak er gjennomførte, men det finst óg eksempel på at det ikkje er vist til klimaplanen i anna viktig regional samfunnsplanlegging.

Trongen for aktiv handling har berre auka på desse fire åra. Fylkesmannen vil difor peike på at Regjeringa ynskjer å forsterke klimaforliket.

Klimaforliket i 2012 og regjeringa si politiske plattform

Det går fram av regjeringa si politiske plattform at den vil føre ein offensiv klimapolitikk og forsterke klimaforliket. Regjeringa vil vere ein pådrivar for ein internasjonal pris på CO₂ og for effektive og fungerande internasjonale karbonmarknadar. Noreg skal og jobbe for å styrke EUs kvotesystem som middel for å nå europeiske klimamål etter 2020. Regjeringa vil såleis føre ein ambisiøs nasjonal klimapolitikk med ein langsiktig omstilling til lågutsleppssamfunnet innan 2050.

Vidare vil Regjeringa mellom anna legge til rette for å:

- satsa breidt på å utvikle ein kostnadseffektiv teknologi for fangst og lagring av CO₂
- sikre utfasing av fyring med fossil olje i alle offentlege bygg innan 2018 og
- forby bruk av fossil olje i oppvarming i alle bygg frå 2020
- styrke Enova sin støtteordning til konvertering og utfasing av oljefyr
- gå igjennom kjøretøy- og drivstoffavgiftene for å stimulera til ein meir moderne og miljøvenleg bilpark
- føre vidare fordelane på avgiftsida for nullutsleppbilar til 2017 og unntak frå vegbruksavgift for alternative drivstoff til 2020,
- at fleire kan reise kollektivt eller nytte sykkel
- utarbeide krav om at alle nye offentlege kjøretøy, nye drosjer, ferjar, rutebåtar og dieseltog nyttar låg- eller nullutsleppsteknologi når teknologien tilseier dette,

- fastsetje ambisiøst og kvantifiserbart nasjonale mål for energieffektivisering, og
- innføre skattefrådrag for ENØK-tiltak i hushalda
- legge til rette for landstrøm for ferjar og cruiseskip i fleire hamnar.

Vidare vil regjeringa legge fram ei stortingsmelding om heilskapleg energipolitikk kor energiforsyning, klimautfordringar og næringsutvikling vert sett i samanheng, auke fornybar kraftproduksjon og vurderer tilpassingar i ordninga med el-sertifikat, utarbeida heilskapleg strategi for korleis potensialet for opprustning og utviding av vasskraftverk kan realiserast og satse på forskning på fornybare energikjelder.

Fylkesmannen vil og peike på at regjeringa vil satse meir på kollektivtransport og sørge for forpliktande finansiering av viktige kollektivtransportløyningar i dei største byane, fortrinnsvis gjennom å gi statlege investeringstilskot som dekkjer 50 prosent av kostnadane, stimulera til bustadbygging kring dei sentrale kollektivkutupunkta i byar og tettstadar og mot sentrumsnære område med moglegheit for utbygging med mindre arealkonfliktar og sikre at belønningssordninga for kollektivtransport i dei største byane vert basert på objektive kriterier og dokumenterbare resultat.

Finansiering av regionale og lokal klimatiltak

Klimaplanen seier lite om regional og lokal finansiering av klimatiltak utover å vise til statlege støtteordningar for satsing på å ta i bruk klimateknologi. Her er eit handlingsrom som fylkeskommunen kan utvikle både for eigne investeringar, men og for å sikre gjennomføring av tiltak der andre er ansvarleg. I ei undersøking Fylkesmannen er i gang med svarer mange av kommunane i Hordaland at manglande finansiering er ein viktig årsak til at mange tiltak som er føreslått i kommunale energi- og klimaplaner ikkje vert gjennomførte.

Fangst av CO₂

Etter at planane for fullskala reinseanlegg på Mongstad vart skrinlagde i 2013 er det usikkert i kva grad karbonfangst vil vere eit aktuelt tiltak i fylket og gje lågare klimagassutslepp.

Energieffektivisering og energiomlegging i bygg og hushaldningar

Klimaplanen inneheld ingen tal på utviklinga innan energieffektivisering sidan 2010, men har store forventningar til energieffektivisering innan 2020. Det vil kreve store investeringar for å kome ned på 80 kWh/m² etter 2020 dersom fylkeskommunale bygg skal vere førebilete.

Transportsektoren og satsing på kollektivtransport

Den sterke satsinga på vegbygging i åra som kjem, vil forsterke auken i bilbruken. Vi er samde i at restriktive tiltak for biltrafikk må innførast, dersom ein skal lukkast med hovudstrategien om meir gange, sykkel og kollektivtransport. Aktiv bruk av kjøprising i Bergen og restriksjonar på parkering vil ha direkte effekt. Utsleppa frå transportsektoren er framleis for høge målt som årsmiddel i Bergensdalen. Fortsatt sterk vekst i trafikken i åra som kjem, vil føre til nye køar, då vegkapasiteten er for liten i rushtida. Nye rapportar viser at kjøprising vil gje betre luftkvalitet og betre framkomst. Kjøprising vil i tillegg vere samfunnsøkonomisk lønsamt. Det kan forsterkast ytterlegare ved å nytte inntektene til å betre kollektivtilbodet og legge til rette for gang- og sykkelveg og innfartsparkering. Kjøprising som tiltak er så langt ikkje sett i verk av Bergen kommune.

Fylkesmannen finn det positivt at SKYSS har utarbeida ein strategi som legg opp til ei styrking av hovudnettet for kollektivtransporten og mindre vekt på flatedekning. Det vil venteleg kunne gi auka nytte av støtta til kollektivtransport som verkemiddel mot klimagassutslepp frå privatbiltrafikken.

Samordna areal- og transportplanlegging

Med ein meir aktiv regional arealplanlegging kan fylkeskommunen sjølv direkte og gjennom handsaming av kommunale arealplanar bidra til ein meir samordna og effektiv arealplanlegging i kommunane. Fylkesmannen finn det difor positivt at fylkeskommunen no har starta opp arbeidet med ein regional areal- og transportplan. For at ein slik plan skal verte effektiv med omsyn til å redusera utslepp av klimagassar, må den gjerast juridisk bindande med plankart og føresegner, elles vil planen ha liten verknad.

Det er vel dokumentert at med ein meir målretta og strammare arealpolitikk, kan ein redusera trongen for privatbilbruk, samstundes som ein stimulerer til meir bruk av sykkel/gange og kollektivtransport. Potensialet for slike gevinstar med omsyn til reduserte klimagassutslepp er særleg stor i Bergensregionen.

Energi og elsertifikatorordninga

Innføring av grøne sertifikat i perioden har saman med ein del andre faktorar ført til overskot på elektrisk kraft i marknaden og vedvarande låg straumpris. Dei mest lønsame småkraftprosjekta er allereie langt på veg realisert slik at denne typen kraftutbygging no ikkje lenger er like lønsam, og det er usikkert kor mange gjevne kraftkonsesjonar som vert bygde ut i åra som kjem. Framleis er over 100 nye søknadar ikkje handsama.

Planen omtalar småkraftutbygging som lønsam og ei viktig satsing i distrikta for å oppretthalde busetnad og sikre lokal verdiskaping. Biletet må nyanserast med bakgrunn i dei låge kraftprisane for tida. Det same gjeld biletet av Noreg som Europa sitt grøne batteri. Vi ser at fleire av straumkabelprosjekta til Europa er usikre, fordi marknadane der prioriterer eigen fornybar energi, og at det i stor grad vert satsa på sjølvforsyning frå vind, sol og kjernekraft. Skulle ein også få eit gjennombrøt på lagring av energi i form av hydrogen eller andre former, vil eksport verte mindre aktuelt.

Samstundes er det eit stort etterslep på fornying av linjenettet for å overføre elektrisitet, men også for å legge til rette for mindre aktørar som vil produsere fornybar energi lokalt, med ny teknologi til låg pris. Utbygging av smarte nett bør startast opp snarast og det bør leggstil rette for småprodusentar som vil levere inn på nettet. Hordaland må som kraftfylke gå føre i ei slik satsing. Vi vil vidare peike på potensialet for opprusting og effektivisering av dei eksisterande kraftverka våre.

Rapportering av klimagassutslepp

Dokumentasjonen på utviklinga av klimagassutsleppa i Hordaland har vore dårleg i perioden. Det skuldast at Statistisk sentralbyrå i denne perioden ikkje har publisert data på kommune- og fylkesnivå. Skal ein lukkast i å administrere ein nedgang i klimagassutsleppa lokalt og regionalt, er det ein klar føresetnad at mengde CO₂-utslepp på mikro- og makronivå er med som ein viktig styringsparameter for kommunar, statlege og private verksemdar. Det er det ikkje i dag. Utsleppa blir eit etterfølgjande resultat av den daglege utviklinga. Planen må sette klarare krav til fortløpande rapportering og oversikt over klimagassutslepp både som samanstilte data og per hordalending. Det manglar i planen slik den er lagt fram. I fjor vart klima-

statistikk for fylket lagt fram etter eit godt arbeid frå fylkeskommunen. Det meiner vi at det må satsast meir på, i samarbeid med SSB og prosjektet Klimapartner i Hordaland.

I planen er kapitla for energi og klimatilpassing revidert. Hordaland er både på land og på sokkelen ein stor produsent av energi, både fornybar og fossil.

Aktiv skogforvaltning

Hordaland har eit uforløyyst potensiale for bioenergi som ikkje vert utnytta, både innan bio-varme, biodrivstoff og biogass. Her må det satsast på å endre rammevilkåra, slik at vi får ei satsing på dette feltet. Vidare bør utbygging av fjernvarme både i bergensregionen og andre stadar prioriterast.

Klimatilpassing

Dei siste tiåra har vi sett fleire døme på effektane av klimaendringane i fylket vårt. Hyppigare førekomstar av ekstremvêr, særleg i form av både meir intens nedbør og større nedbørs-mengder, vil medføre at flaum- og overvassproblematikk vil inntreffe oftare og medføre større konsekvensar enn tidlegare. Samstundes vil ein konsekvens av denne nedbørauken vere hyppigare førekomstar av skred, òg på stadar der det tidlegare ikkje har gått skred. Det har vi hatt fleire eksempel på dei siste ti åra.

Vi må vidare vente at sannsynet for kraftigare og hyppigare førekomstar av sterk vind (storm og orkan) vil auke.

Vinteren 2013 vart Noreg råka av fleire brannkatastrofar, som i Lærdal, i Flatanger og til dels på Sveio. Desse brannane viser effekten av ein tørr vinter kombinert med sterk vind.

Parallelt med at Klimaplanen er revidert, har Fylkesmannen òg revidert FylkesROS. FylkesROS Hordaland 2014 vart sendt på høyring 23. april med høyringsfrist 30. mai 2014. Planen er at den endelege utgåva av FylkesROS skal vere ferdig sumaren 2014.

Både FylkesROS og Klimaplanen peiker på kor viktig god samfunnsplanlegging er for å førebyggje mot uønskte hendingar som følgje av klimatiske endringar. For å lukkast i dette arbeidet treng ein både god kunnskap, godt samarbeid og klare ansvarstilhøve for å løyse dei utfordringane ein står overfor.

Oppsummering

Utfordringane store og det er langt fram til eit lågutsleppssamfunn. Dei næraste åra vert det viktig få i gang konkrete tiltak som gjev reduksjon i klimagassutsleppa i Hordaland. I fråsegna vår viser vi til klimaforliket og den nasjonale klimapolitikken. Vi viser og til handlingsrommet når det gjeld finansiering av regionale og lokale klimatiltak. Uttalen vår er for det meste retta mot sentrale prosessar som vil bidra til at ein i fylket vårt vil kunne få mindre klimagassutslepp, samstundes som vi vil verte meir robuste med omsyn til konsekvensar av endring i regionalt klima.

Med helsing

Rune Fjeld
assisterande fylkesmann

Else-Kristin Foss Vikenes
avdelingsdirektør

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.